

Ових дана стигле су нам похвале из Брисела и жаљење из Минска

Вест да је „техничка” Влада Србије одлучила 8. јуна да се придружи санкцијама које је ЕУ увела Белорусији 23. марта ове године скоро да је скривена од наше шире јавности. Да ту одлуку „техничке” владе у Београду није одмах поздравила шефица европске дипломатије Кетрин Ештон и њена портпаролка Маја Коцијанчич, ствар би овде прошла скоро незапажено. Овако смо добили похвале из Брисела и жаљење из Минска.

Санкције према Белорусији, ЕУ, а сада и Србија, увеле су због „кршења хуманитарног и међународног права” у тој земљи. Тако гласи званично објашњење. Сада са нестрпљењем очекујем тренутак када ће ЕУ и Србија да уведу санкције Саудијској Арабији, Бахреину, Оману, можда и Ираку, и свим осталим земљама у којима се крше људска права, а у којима има нафте. Баш ме занима шта мисле госпође Ештон и Коцијанчич о стању људских права у Саудијској Арабији? Шта мисле о томе наши у Београду, не морам ни да замишљам, они мисле оно што мисле они у Бриселу. За разлику од нас БиХ није увела санкције Белорусији. Пошто председник Републике Српске Милорад Додик не иде у Брисел по своје мишљење.

Елем, ова блазирана одлука наше „техничке” владе лоша је и проблематична у законском смислу, ужасна у дипломатском, а представља и непоштену пословну стратегију према српским фирмама и компанијама. Србија се том одлуком придружила економском апартхејду према Белорусији, док је на домаћем плану то још један сукоб између политике и привреде. Наиме, сви српски производи иду за Белорусију без царине, односно плаћа се само један одсто за царинско евидентирање. Заправо, ово је потврда да ми и немамо сопствену спољну политику, већ да се скоро у свему прилагођавамо Бриселу, иако Србија неће бити члан ЕУ још најмање осам до десет година.

Оно што је у одлуци наше „техничке“ владе најспорније јесте механизам доношења одлуке о санкцијама Белорусији. На којој седници и на темељу којег закона је донета та одлука, да није то донела „техничка“ влада на „телефонској седници“? Постоји ли документ који објашњава сврху тих санкција, законска или политичка овлашћења која поткрепљују њихову примену, очекивани учинак на мету санкција, мере одмазде које би мета санкција, или нека трећа страна, могла да предузме против Србије и наших компанија, вероватне хуманитарне последице санкција, шта ће се све урадити да се оне сведу на минимум, економске последице по српску привреду, могућност спровођења санкција, очекивани отпор тим санкцијама, пре свега Русије, и коначно, какву ми то имамо стратегију окончања санкција укључујући и критеријуме за њихово укидање? Ништа од тога јавност у Србији не зна, нико од политичара није нам још објаснио зашто су конкретне санкције према Белорусији изабране између других санкција и политика? Је ли о свему томе расправљао парламент Србије, а одговарајући одбори парламента пажљиво преиспитали све аспекте проблема? Или је то нека „канцеларија“ збрзала на своју руку?

Економске санкције све више су не само оруђе већ и суштина америчке, па и спољне политике ЕУ. Оне су озбиљан инструмент спољне политике неке државе и требало би их примењивати само после разматрања које ће бити исто толико ригорозно као и када одлучујете о употреби војне силе. Јер, спољна политика није терапија, њена сврха није да нас наведе да се добро осећамо, већ да нешто добро урадимо. То исто важи и за санкције.

Па ипак, сведоци смо правог бума санкција које ЕУ и Вашингтон изричу разним државама у свету како би се оне натерале на промену своје унутрашње, спољне и војне политике. Како унилатералне санкције нису баш ефикасне, често се дешава да се оним државама, које не желе да се придруже већ изреченим санкцијама некој земљи, прети увођењем секундарних санкција да би се постигла свеобухватност изречених мера. Осим тога, ограничења санкција изразитија су од њихових домета. Ауторитарна и етатистичка друштва често су у стању да се примире и издрже учинак санкција: „збијмо редове“, боља контрола над расподелом добара, општи осећај опсаде...

Све то доказује да санкције могу да буду непромишљено оруђе. Већина санкција не прави никакву диференцијацију унутар земље која је њихова мета. У саопштењу из Брисела о санкцијама уведеним Белорусији, наводи се да „санкције обухватају замрзавање рачуна и забрану пословања за одређене компаније које су под санкцијама на територији ЕУ, као и санкције, забране издавања виза, за неке функционере блиске председнику Белорусије Александру Лукашенку. У жаргону ЕУ то треба да буду „интелигентне санкције“. Оне које кажњавају лидере, а штеде шире слојеве становништва. Међутим, новац и добра лако се могу премештати, немогуће је прикупити

прецизне информације о средствима и имовини појединих политичара, а потом брзо ступити у акцију да се та средства замрзну. Лидери и владе имају много начина да себе поштеде свих могућих последица наметних мера, па је креирање „интелигентних” санкција, које ће погодити само њих, тежак посао.

И на крају, УН нису изрекле санкције Белорусији, а само би то обавезивало Србију да се придружи санкцијама. У том случају, Србија би имала право да по члану 50 Повеље УН тражи надокнаду штете. Овако ћемо од ЕУ добити само смешак госпође Ештон.

(Политика)